



**Salgótarján Megyei Jogú Város
Gyámhivatal**

Ü.sz.: 19633/2012.

**Tájékoztató
a Salgótarjáni Gyámhivatal 2011. évi hatósági tevékenységéről**

Tisztelt Közgyűlés!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig - a külön jogszabályban meghatározott tartalommal - átfogó értékelést készít, amelyet a képviselő-testület, illetve a közgyűlés megtárgyal. A gyámhivatal székhelye szerinti önkormányzat által készített átfogó értékelésnek a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Kormányrendelet 10. számú mellékletében foglaltak szerint tartalmaznia kell a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatokat is.

Amikor most jogszabályi kötelezettségünknek eleget teszünk, a korábbi hagyományt folytatjuk, lehetővé téve, hogy továbbra is megismerhessék a gyámügyi igazgatási területen folyó munkát.

Tisztelt Közgyűlés!

Kérem tájékoztatóm szíves tudomásul vételét.

Salgótarján, 2012. április 3.

dr. Szaniszló Éva
gyámhivatal vezető

Tájékoztató

a Salgótarjáni Városi Gyámhivatal 2011. évi hatósági tevékenységéről

I. Tárgyi feltételek, létszámadatok, ügyiratforgalom

A Salgótarjáni Városi Gyámhivatal (továbbiakban gyámhivatal) működésének tárgyi feltételei az elmúlt év során jelentősen nem változtak. Valamennyi ügyintézőnek külön iroda áll rendelkezésére. Sajnos a hivatásos gondnokoknak továbbra sincs külön helyiségük, ahol gondnokoltjaikat fogadhatják és ügyeiket intézhetik. Ez a hivatásos gondnokok munkáját megnehezíti, de tudomásul vettük és igyekeztünk segíteni őket munkájuk diszkrét ellátásában.

A technikai feltételek változatlanul rendelkezésre álltak, a gyámügyi program folyamatosan működött.

A gondnokoltak ügyeivel foglalkozó ügyintézőt helyettesítő köztisztviselő személyében történt változás az elmúlt év során március hónapban.

A gyámhivatal egy nem függetlenített irodavezetővel, 5 ügyintézővel és egy ügykezelővel látta el a feladatot. Az ügyintézők közül kettőnek államigazgatási főiskolai, egynek pedagógiai és kettőnek pedig egyéb felsőfokú végzettsége van, amely a szakmai képesítési előírásoknak megfelelt. Az ügyintézők ügýtípusonként megosztva végezték munkájukat. A gyámhivatali eljárások a jogszabályváltozások folytán egyre sokrétűbbek és bonyolultabbak, amelyhez társult, hogy az ügyek érzelmileg, pszichésen is nagyon megterhelték az ügyintézőket.

Jelenleg két hivatásos gondokkal végezzük tevékenységünket, úgy hogy a jogszabálynak megfelelő gondnokolt létszámot egyik esetben sem léptük túl.

A gyámhivatalban a 2011. év során az ügyiratforgalom 11992 volt. 1632 határozatot, 48 megfellebbezhető végzést és 1879 meg nem fellebbezhető végzést hoztunk. A határozataink közül ötöt támadtak meg államigazgatási úton. Az 5 fellebbezés során 2 határozatot helybenhagyott a másodfokon eljáró hatóság 1 határozatot változtatott meg és 2 határozatot megsemmisített. Saját hatáskörben nem került sor döntésünk visszavonására. A fenti adatok mutatják, hogy milyen nagyszámú döntés születik az ügyintézés során. A gyámhivatali iratok jellegzetessége, hogy évekre visszamenően folyamatos ügyintézészt igényelnek, többségük gyakorlatilag nem kerülhet lezárásra, mivel egy-egy gyermek, család, gondnokolt, akár egész élete során, illetve nagykorúságának betöltéséig, sőt azon túl is igényel gyámhivatali hatósági beavatkozást. Nem kevés olyan ügyben jártunk el, ahol az évi érkezések száma kétjegyű. A gyámhivatali döntések szerkesztése maga is bonyolult feladat, a döntés rendelkező része is többnyire több oldalas, indokolással együtt 5-8 oldalt is kitesz.

A határozatok számához mérten elenyésző a megtámadott döntések száma. Valamennyi eljárás során betartottuk az ügyintézési határidőt.

A gyámhivatal illetékességi területe az előző évhez képest nem változott, 24 környező településre vonatkozóan látta el hatáskörét.

A gyámhivatal tevékenységi körét – néhány kivételes eljárástól eltekintve - a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (továbbiakban Csjt.), a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gyvt.), valamint a gyámhatóságokról és a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) Kormányrendelet (továbbiakban Gyer.), a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök

ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006.(XII. 23.) Kormányrendelet, és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban Ket.) szabályozza.

A gyámhivatal tevékenységi köre alapvetően három csoportra osztható: a kiskorúak személyi és vagyoni érdekvédelme, a felnőttek személyi és vagyoni érdekvédelme, egyéb koordinációs jellegű tevékenység.

II. A kiskorúak személyi és vagyoni érdekvédelme

Gyermekvédelmi feladatok

Eredménytelen védelembé vétel

Az eredménytelen védelembé vétel felülvizsgálata 2009. szeptember 1-től képezi a gyámhivatal hatáskörét. A jegyző haladéktalanul értesíti a gyámhivatalt a szükséges intézkedések megtétele céljából, ha a védelembé vétellel a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, és alaposan feltételezhető, hogy segítséggel sem biztosítható a gyermek családi környezetben történő megfelelő gondozása, nevelése vagy, ha a védelembé vétel már két éve fennáll és a védelembé vétellel a gyermek veszélyeztetettségét nem sikerült megszüntetni.

Az eredménytelen védelembé vételről szóló jegyzői döntés alapján a gyámhivatal a hivatalból indított eljárása során megteszi a hatáskörébe tartozó intézkedéseket, így különösen:

- a) meghallgatja a gyermeket gondozó szülőt, a különélő szülőt, a gyermek gyámját, szükség szerint más közeli hozzátartozóját, valamint indokolt esetben a korlátozottan cselekvőképes gyermeket, az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen gyermeket, illetve azt a családgondozót, aki a védelembé vétel során a családot gondozza,
- b) indokolt esetben környezettanulmányt készít,
- c) megvizsgálja a családbafogadás lehetőségét, az átmeneti nevelésbe vétel elrendelésének indokoltságát, a gyermek elhelyezése, elhelyezésének megváltoztatása, illetve a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti per megindításának szükségességét.

Tavalyi évben 6 gyermeket érintett ez az eljárás. Minden esetben megszüntettük az eljárást, családból történő kiemelésre nem került sor, és az iratokat áttettük a települési jegyzőkhöz.

Ideiglenes hatályú elhelyezés

Erre az intézkedésre nemcsak a gyámhivatalnak van hatásköre, hanem a jegyzői gyámhatóságnak, illetve egyéb szerveknek is (rendőrség, ügyészség, bíróság, büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága) akkor, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy fejlődését családja, környezete, önmaga olyan súlyosan veszélyezteti, hogy azonnali elhelyezése szükséges.

2011-ben 2 gyermeket helyezett el a gyámhivatal ideiglenes hatállyal és 40 más szerv általi ideiglenes elhelyezést vizsgáltunk felül. Az ideiglenes hatályú elhelyezést követően 7 gyermeket kellett átmeneti nevelésbe venni és 1 gyermeket tartós nevelésbe. A szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti perindítás nem volt szükséges, de 2 gyermek esetében kellett pert indítani a gyermek elhelyezése iránt és 12 esetben a gyermekelhelyezés megváltoztatása iránt. 10 gyermek esetében szüntette meg a gyámhivatal az eljárást úgy, hogy védelembé vételi eljárást vagy gyermekjóléti alapellátást kezdeményezett. Az előző évihez képest a beutalt gyermekek számában szembetűnő változás nem volt talán csak annyi, hogy kisebb mértékben növekedett az eljárások megszüntetésének esete, ami arra utal, hogy nem volt indokolt az ideiglenes elhelyezés.

Az adatok nyilvánvaló összefüggést mutatnak a családok körülményeinek romlásával, amely sajnálatos módon kihat a szülők gyermeknevelési szokásainak változására is.

Átmeneti nevelésbe vétel, tartós nevelésbe vétel

Az átmeneti nevelésbe vétel esetén – mint ahogy az elnevezés is mutatja – van remény arra, hogy a gyermek családgondozással, vagy a családnak nyújtott egyéb segítséggel visszakerülhessen vér szerinti családjába. A tárgyév során 8 kiskorút vettünk átmeneti nevelésbe. 5 gyermeket szülői elhanyagolás miatt, kettőt magatartási, beilleszkedési zavar miatt, egyet fiatalkorú bűnelkövetés miatt. 2011. évben nem volt családon belüli bántalmazás miatti átmeneti nevelésbe vételi eljárásunk. A 8 gyermekből 2 maga kérte az átmeneti nevelésbe vételét, 1 ismételt lett átmeneti nevelt, 5-öt alapellátás keretében gondoztak és 3-at védelembe vettként gondoztak. 2011. december 31-én összesen 40 gyermeket tartottunk nyilván átmeneti neveltként. Ez a 2011. évitől 12 gyermekkel kevesebb.

Az adat azt jelzi, hogy az átmeneti nevelés „átmeneti jellege” nem érvényesül, 5 gyermek került haza tavaly a családjához. Sajnos a visszagondozás évek óta nagyon ritkán történik meg. A legtöbben nagykorúság elérése miatt kerülnek ki az intézményes állami gondoskodásból.

A gyámhivatal azokban az ügyekben, amikor egy gyermeket a családjából bármilyen okból ki kellett emelni, minden esetben a Gyvt. alapelveinek megfelelően, a kiskorúak mindenek felett álló érdekében döntött, amennyiben ez az intézményhálózat és a férőhelyek miatt lehetséges volt.

A tartós nevelés esetén a vér szerinti családba való visszakerülésre nincs remény, és elsődleges célként a gyermek sorsának végleges rendezéseként, azaz az örökbeadást kell megjelölni. Természetesen ennek sikere függ életkoruktól, illetve egészségi állapotuktól. Az elmúlt évben 11 gyermeket vettünk tartós nevelésbe; egyet a szülők örökbefogadáshoz való hozzájárulása miatt, 10-et pedig a szülői felügyeletet megszüntető jogerős bírói ítélet miatt. 2010. december 31-én 19 tartós neveltet tartottunk nyilván.

Az átmeneti és tartós nevelt gyermekek helyzetét és körülményeit minden évben kötelező felülvizsgálat során a gyámhivatal újra vizsgálja, értékeli, és ha szükséges megváltoztatja. A három éven aluli gyermekek esetében félévente történik a felülvizsgálat. Megállapítható, hogy egyre több azoknak a gyermekeknek a száma, akik kamaszkorban kerülnek be a gyermekvédelem rendszerébe. Ekkorra már tehetatlenné válnak a szülők, az iskola, és a családgondozók is. Sajnos ebben a korban már a családból való kiemelés a gyermek beilleszkedési vagy magatartási zavarait nem tudja korrigálni.

Általános tendencia, hogy az elmúlt évek során fokozatosan növekszik a különleges és speciális szükségletű gyermekek száma. Az elmúlt év során 59 átmeneti és tartós nevelésben lévő gyermek közül 18 volt különleges szükségletű (ez a szám tartalmazza az életkora miatt különleges szükségletű gyermekeket is) és 15 volt speciális szükségletű.

Egyre nagyobb azon szakellátásban lévő gyermekek száma, akik magatartászavarral illetve droproblémával kerülnek be.

Családbafogadás

A családbafogadás esetén sem a szülőnek, sem a gyámhivatalnak nem kell bírósági eljárást kezdeményezni, ha a szülő úgy dönt, hogy gyermeke nevelését nagyszülőre, más rokonra, ismerősre bízza. A gyermek érdekében megegyezésre, kompromisszum kötésére sarkallja vitás helyzetekben is a szülőket, rokonokat, és ez mindenképpen pozitív hatással van a közreműködőkre és a családjukból kikerült gyermekekre.

2011-ben 15 gyermek ügyében történt döntés arról, hogy a továbbiakban más család nevelje a gyermeket, így december 31-én összesen 43 gyermek élt gyámhivatali jóváhagyással a szülei háztartásán kívül. A családbafogadó szülők közül legtöbben nagyszülők.

A gyámhivatal által kezdeményezett büntetőeljárások

Gyvt. 6.§ (5) bekezdését, miszerint a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.

A gyámhivatal a gyermek veszélyeztetése vagy a tartás elmulasztása és a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt feljelentést tesz. Az elmúlt év során 5 alkalommal került erre sor, mind az 5 esetben a kiskorú sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt. A korábban kezdeményezett eljárások közül 2 esetben az ügyészség, illetve a rendőrség megszüntette a nyomozást. Egy esetben, mert az elkövetett cselekmény nem bűncselekmény, egy esetben pedig azért, mert a nyomozás folytatásától eredmény nem volt várható.

Nem kizárólag gyermekvédelmi feladatok

Gyámsági ügyek

A gyámok működését és tevékenységét a gyámhivatal irányítja és felügyeli. Gyámság alá kerül a gyermek, ha mindkét szülője meghalt, a bíróság a gyermeket nem a szülőknél (harmadik személy) helyezte el, a gyermek átmeneti nevelésbe vagy tartós nevelésbe került, családba fogadták, a szülők a gyermeknevelésben ténylegesen akadályoztatva vannak.

Az elmúlt év végén 194 gyermek állt gyámság alatt. A tárgyév folyamán nyilvántartásba vettek száma 42 volt; a gyámság alól kikerült 30 gyermek, nagykorúság miatt 16 és a vér szerinti családhoz való visszakerüléssel 14. A számadásra kötelezett gyámok száma 107 volt.

A gyámhivatal tartja nyilván azokat a személyeket, akiket a szülő - halála esetére - a gyermek részére gyámul megnevez, illetve a gyámságból kizárt. A nyilvántartott nevezett gyámok száma 9.

Örökbefogadások

Az örökbefogadásokkal kapcsolatosan többirányú feladatai vannak a gyámhivatalnak.

Egyfelől a jelentkező örökbefogadni szándékozók a gyámhivatal határozattal nyilváníttja alkalmasnak az örökbefogadásra. 2011-ben örökbefogadásra alkalmasnak nyilváníttott 1 házaspár várakozott.

A második feladat az átmeneti nevelt gyermekek örökbeadhatóvá nyilváníttása. Az eljárást általában a rendszeres felülvizsgálatok alapján kezdeményezi a gyám, vagy hivatalból indítja meg a gyámhivatal.

A harmadik feladat a Csjt. 48.§ (3) bekezdése szerinti szülői jognyilatkozat felvétele. Ez olyan lemondó nyilatkozat, amelyben a szülő hozzájárul, hogy születendő, vagy már megszületett gyermekét általa ismeretlen személy örökbefogadhassa.

A negyedik feladat maga az örökbefogadási eljárás lefolytatása, az örökbefogadás engedélyezése.

2011-ben 4 gyermek örökbefogadását engedélyezte a gyámhivatal. Ebből 2 tartós nevelt gyermek volt, 1 gyermek a szülő hozzájáruló nyilatkozata alapján 1 pedig ideiglenesen az örökbefogadónál

elhelyezett gyermek volt. Külföldi állampolgárok számára jóváhagyott örökbefogadás nem volt. . Örökbefogadás felbontása iránti eljárás 2011-ben nem indult.

Családi jogállás rendezése

Amennyiben a házasságon kívül született gyermek esetében a jegyző előtt nem tesz senki apai elismerő nyilatkozatot, úgy a gyámhivatal feladata az erre irányuló eljárás lefolytatása, az eseti gondnok kirendelése, ha perindítás szükséges. Ugyancsak a gyámhivatal feladata az apaság vélelmének megdöntésével kapcsolatos eljárás is.

2011. évben duplájára nőtt azoknak a gyermekeknek a száma, akiknek a gyámhivatal rendezte a családi jogállását. A 34 esetből 25 apai elismeréssel zárult. Apaság megállapítása iránt 1 perindítást kezdeményeztünk.

Sajnos gyakori, hogy az anyák nem kívánják megnevezni a gyermek apját, és a gyermek 3 éves koráig nem kéri a rendezést, ezt követően kerül sor hivatalból a képzelt apa adatainak megállapítására. Az elmúlt év során 8 esetben történt ilyen. Két esetben adott a gyámhivatal apaság vélelmének megdöntése iránti perindításhoz hozzájárulást.

Kapcsolattartási ügyek

Ez a gyámhivatali munka egyik legtöbb toleranciát igénylő, és legkevésbé sikereket elérő területe. A gyermekelhelyezéstől számított 2 évig a gyámhivatal nem változtathatja meg a bírói ítéletben foglaltakat. A bíróságok a peres felek közötti egyezségkötés alkalmával nem terjeszkedhetnek túl a kereseti kérelmen. A bíróság a szabályozás során nincs tekintettel annak végrehajthatóságára, (hisz nem hozzájuk tartozik ez az eljárás), így a gyámhivatali végrehajtási eljárás sok esetben lehetetlen. A kapcsolattartásra kötelezett, illetve jogosult szülők nem minden esetben a gyermek érdekeinek megfelelően, a szabályozást figyelembe véve és betartva járnak el.

A kapcsolattartási ügyek száma emelkedett és megállapítható, hogy egyre több visszatérő ügyünk volt, azaz akár kéthetente indítanak eljárást az ügyfelek.

2010-ben 53 kapcsolattartási ügyet kezdeményeztek a gyámhivatalnál. 322 esetben a gyámhivatal szabályozta, illetve újraszabályozta a kapcsolattartást. 315 esetben fejeztük be az ügyet határozattal (ebből 272 eset volt átmeneti nevelt gyermek, 11 pedig a tartós nevelt gyermek, 32 pedig ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek kapcsolattartási ügye), 7 esetben egyezség létrehozásával. A befejezett ügyeknek egy részében határozattal kell dönten, ami azt jelenti, hogy a szülők közötti elmérgesedett viszonyok miatt nincs lehetőség egyezséget létrehozni közöttük. Az egyezség létrehozására irányuló eljárás megkísérlése a gyámhivatalra nézve kötelező. Az eljárás leggyakrabban szülői kapcsolattartásra vonatkozik, de lehetséges a nagyszülői, vagy más rokon általi kapcsolattartás szabályozása is.

Amennyiben a szülők közötti egyezségben, vagy a bírói ítéletben foglaltakat a szülők valamelyike nem teljesíti, végrehajtási eljárást indíthatnak. Ezek során figyelmeztetéssel, illetve bírsággal élhetünk. A végrehajtási eljárások döntő többsége a bíróság által szabályozott kapcsolattartási ügyekre jellemző.

2005. júliusától lehetőség van mediációs eljárás igénybevételére a kapcsolattartási ügyekben, azonban a megromlott szülői kapcsolatban eddig nem volt olyan eset, amikor mindkét fél kérte, vagy beleegyezett volna egy ilyen eljárásba. Ehhez hozzájárul az is, hogy a költségek a szülőket terhelik, valamint a helyi mediátorok hiánya miatt egyébként is nehezen lenne megoldható az igénybevétele.

A másik lehetőség lenne a kapcsolatügyeleken történő szabályozás, mert itt a szülők nem a

lakásukon, hanem semleges területen, szakember jelenlétében adnák át egymásnak a gyermeket, így elkerülhető lenne egymás zaklatása.

Az év során egyetlen esetben sem kellett kapcsolattartásból adódóan gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránt pert indítani, illetve kiskorú veszélyeztetése miatt feljelentést tenni.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

Amennyiben a gyermektartásdíj fizetésére kötelezett nem fizet a gondozó szülőnek, az állam 6 hónapos nemfizetést követően megelőlegezi a gyermektartásdíjat.

Tavaly az új kérelmek száma 78 gyermeket érintett. A megelőlegezések száma 73. A megelőlegezés maximális időtartama 3 év, és ismételten 3 évre lehet kérelmet benyújtani. 52 esetben három évre történt a megelőlegezés, 1 esetben egy évre, 1 esetben két évre és 16 esetben ismételten.

Szigorodtak viszont a szülő fizetése esetén a felfüggesztés, és az újra folyósítás feltételei, ami hátrányosan érinti a gondozó szülőket. Nyilván a gazdasági helyzet indukálta ezt a szigorítást, mint ahogy a 3 havi nemfizetési időszak felemelését is 6 hónapra. Ezek a módosítások sok egyedülálló szülőt sújtanak. 8 esetben szüntettük meg a megelőlegezést és 4 esetben függesztettük fel a megelőlegezés folyósítását.

Megelőlegezésre a tárgyév folyamán 12.851 ezer forintot fizettünk ki.

Kiskorúak vagyoni érdekvédelme

2011-ben a gyermekek ingatlanvagyonát érintő szerződések jóváhagyása iránti kérelmek száma 10 volt és minden esetben engedélyeztük az ingatlan eladását, vagy megterhelését, egyetlen esetben sem utasítottuk el a kérelmet.

Az ingatlan eladása, illetve megterhelése csak akkor lehetséges, ha a szülők igazolni tudják azt, hogy az ingatlan elidegenítése, utólagos megterhelése a gyermek érdekében áll. Jellemző a hitelfelvétel, mint megterhelés, ebben az esetben azt is vizsgálnunk kell, hogy fizetőképese-e a család hosszútávon.

Nyilvántartott ingó és ingatlantulajdonos gyermek 344 volt 2011. december 31-én, ez nagyon kismértékű emelkedést mutat.

Tovább csökkent a gyámhatósági betétállománnyal rendelkező gyermek száma is (162). Nem növekedett azon kiskorúak száma, akiknek gyámi fenntartásos betétállományon kívül életbiztosítási kötvénye van (10), de 12-vel növekedett akiknek államilag garantált értékpapírja van (45). A nyilvántartott értékpapírok névértéke meghaladja a 39 millió forintot. A befektetett összeg nagysága csak körülbelüli összeg, mivel a számadások nem december 31-i állapotot tükröznek.

Jelentősen növekedett a kiskorúakat érintő hagyatéki ügyek száma. 40 esetben volt a közjegyzők megkeresésére döntés. 20 esetben hagyta jóvá a gyámhivatal a hagyaték visszautasítására tett törvényes képviselői nyilatkozatot, általában az ingatlanokat terhelő kölcsöntartozások folytán bejegyzett jelzálogjog miatt.

Megnövekedett az ingóságok -elsősorban gépjárművek- értékesítése ügyében lefolytatott eljárások száma is.

III. Gondnokoltak és fiatal felnőttek személyi és vagyoni érdekvédelme

Gondnokság alá helyezési ügyek

A gyámhivatal cselekvőképességet érintő gondnokság miatt 2011. december 31-én 211 személyt tartott nyilván, közülük 112 cselekvőképességet kizáró, 99 korlátozó gondnokság alatt állt. További 10 személynek ideiglenes gondnokot rendelt a gyámhivatal.

A gyámhivatal mellett jegyzői megbízással tavaly 2 fő hivatásos gondnok működött összesen 54 gondnokolt vonatkozásában. Munkájuk szorosan összefügg a gyámhivatal munkájával, napi kapcsolatunk rendszeres volt. A gondnokoltakkal való foglalkozás során pénzt kezelnek, és gyakran szóbeli támadásoknak, inzultusoknak vannak kitéve.

A számadásra kötelezett gondnokok száma 100.

A gyámhivatal évente indít gondnokság alá helyezési, illetve felülvizsgálati pereket. A korlátozottan cselekvőképes személyek esetében kötelező 5 évente a felülvizsgálati eljárás, de a szakértői vélemények általában 2 évente írják ezt elő. Ebből következően rendszeresen szakértői kirendelések és perindítások történnek akkor is, ha a gondnokolt helyzete vagy egészségi állapota ezt indokolja. A bíróság előtt kötelező a gyámhivatal megjelenése, ezért ez is időigényessé teszi ezeket az ügyeket.

A cselekvőképességet nem érintő gondnoksági ügyek száma a 2010. évihez képest kisebb mértékben emelkedett. Összesen 99 kérelem érkezett. 89 esetben kirendeltük a gondnokot, 8 esetben elutasítottuk a kérelmet és egy esetben megszüntettük az eljárást. Mivel nemcsak a gondnok kirendelése a feladatunk egy-egy ügy kapcsán, hanem a kirendelés indokoltságának felülvizsgálata, az eseti gondnok felmentése (az év folyamán 71-et mentettünk fel és állapítottuk meg munkadíjukat), így a látszólag rutin ügyek komolyan érintették a leterheltségünket.

Gondnokoltak vagyoni érdekvédelme

A kiskorúakéhoz hasonló vagyoni érdekvédelmi feladatokat lát el a gyámhivatal a gondnokság alá helyezett körében is. A különbség annyiban jelentkezik, hogy amíg a kiskorúak esetében a vagyon megőrzése és gyarapítása a cél a nagykorúság elérésének idejére, addig a gondnokoltak esetében az életminőség javítása.

2011-ben a gondnokoltak közül 44 főnek elkülönítetten kezelt mintegy 40 millió Ft készpénzvagyona, illetve értékpapírja volt. 120 gondnokoltnak a gyámhivatalnál nyilvántartott ingatlan vagy ingótulajdona is volt.

A gondnokoltak pénzfelhasználásának ellenőrzése a gyámhivatal feladata, ez abban az esetben jelent nehézséget, ha annyira csekély a jövedelem, ami a létfenntartáshoz nem elég. A korlátozottan cselekvőképes gondnokolt a törvény alapján minden esetben megkapja a jövedelme 50%-át, így a fennmaradó összegből a gondnok nem képes létfenntartását biztosítani, ami egyenes utat jelent a hajléktalan lét felé.

Utógondozás

Az intézményes gyermekvédelemből kikerült gyermek és fiatal felnőtt részesül utógondozásban; a kiskorúaknál ez kötelező, a fiatal felnőtt esetén csak kérelmére rendelhető el. Célja a nagykorúvá

váló volt állami gondoskodásban élők önálló életkezdésének, első lépéseiknek segítése. A kiskorúak esetében, akik vér szerinti családjukba kerültek vissza, inkább szüleik napi gondjait hivatott segíteni, enyhíteni, ez maximum egy évig tart.

Az év folyamán 5 utógondozást rendelt el a gyámhivatal és 8 esetben szűnt meg az utógondozás.

Utógondozói ellátás

A nagykorúságukat intézményes keretek között betöltött fiatalok többsége kéri utógondozói ellátását, azaz, hogy továbbra is abban a lakásotthonban, nevelőszülőnél maradhassanak, ahol addig éltek. Ezen kívül létezik kifejezetten utógondozó-otthon is. Az utógondozói ellátás csak a fiatal felnőtt kérelmére, és meghatározott feltételek fennállása esetén rendelhető el. 21, továbbtanulás esetén 24 éves korig tarthat.

Tavaly 18 fiatal felnőtt kérte ellátását. Egy kérelmet utasítottunk el. Az engedélyezett utógondozói ellátások közül 7 nevelőszülőnél, 6 gyermekotthonban, 2 utógondozói otthonban és 2 külső férőhelyen valósul meg.

Otthonteremtési támogatás

Az otthonteremtési támogatás keretében a 18. életévüket betöltött, volt átmeneti vagy tartós nevelt fiatalok, kizárólag az önálló lakáshoz jutáshoz kaphatnak anyagi segítséget. A kérelmek száma évente a 10-et nem haladja meg.

Tavaly 8 kérelem érkezett és minden esetben megállapítottuk az otthonteremtési támogatást. 13.684 ezer Ft került kifizetésre. Sajnos a kérelmek száma is jelzi azt az országos problémát, hogy a feltételek olyan szigorúak, illetve a támogatás összege olyan csekély, hogy a fiatalok nem tudnak élni a jogszabály adta lehetőséggel.

Összegzés

A hatósági ügyek kapcsán összefoglalva megállapítható, hogy továbbra is nagy mennyiségű ügyet intézünk és ennek megfelelően nagyszámú ügyfelet fogadunk.

Sajnos az ügyfelek fogadásában már néha fennakadás történik. Néhány évvel ezelőtt még előzetes bejelentés nélkül rövid időn belül sorra kerültek az ügyfelek. Az elmúlt év során már gondot jelentett a hosszabb várakozási idő. A megnövekedett ügyfélforgalom miatt a tárgyalásokat már kizárólag nem ügyfélfogadási napokra tudjuk beiktatni, különösen a hosszabb időt igénybe vevő ideiglenes elhelyezések felülvizsgálatával, átmeneti nevelt gyermekek elhelyezésével, felülvizsgálatával kapcsolatos tárgyalásokat, illetve a kapcsolattartási egyezség létrehozására irányuló tárgyalásokat.

IV. Egyéb koordinációs jellegű tevékenység

A gyámhivatal két nem hatósági jellegű ügykört is intéz.

Az egyik a hozzátartozók közötti erőszakkal, a távoltartással, kapcsolatos feladatok, amelynek kapcsán a városi gyámhivatal egyrészt eljárási, továbbítási feladatokkal, valamint a rendőrség felé javaslattételi joggal rendelkezik, másrészt koordinációs feladatokat lát el az érintett szervezetek vonatkozásában a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény ideiglenes, illetve megelőző távoltartás szabályaira tekintettel. Ezek a szervek: az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, (védőnő, háziorvos, gyermekorvos); a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók; a közoktatási intézmények; a gyámhatóság; a rendőrség; az ügyészség; a bíróság; a pártfogó felügyelői szolgálat; az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek; a menekülteket befogadó állomás, szállás; a társadalmi szervezetek, és alapítványok.

A fenti intézmények és személyek kötelesek jelezni a családvédelmi koordinációért felelős szervnek, ha hozzátartozók közötti erőszak veszélyét érzélik.

A meghatározott intézmények, illetőleg a családvédelmi koordinációért felelős szerv kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A gyámhivatal, mint a családvédelmi koordinációért felelős szerv kezdeményezi az együttműködésben résztvevő szerv alkalmazottjának fegyelmi felelősségre vonását, ha jelzési és együttműködési kötelezettségnek nem tesz eleget.

Hozzátartozók közötti erőszaknak minősül egyrészt a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, a szexuális önrendelkezéshez való jogot, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető tevékenység, másrészt a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető mulasztás.

Akivel szemben ideiglenes megelőző távoltartást, illetve megelőző távoltartást rendeltek el, a távoltartás hatálya alatt köteles magát távol tartani a bántalmazottól, a bántalmazott életvitelszerű tartózkodására szolgáló ingatlantól, az ideiglenes megelőző távoltartó határozatban, illetve a megelőző távoltartó határozatban megjelölt más személytől, és tartózkodni attól, hogy a bántalmazottal közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe lépjen.

A megelőző távoltartás során a gyámhivatal hallgatja meg a bántalmazót és a bántalmazottat, és keresi meg a rendőrséget. Ha kiskorút, avagy gondnokoltat érintően érkezik bejelentés, akkor külön eljárást indít a kiskorú veszélyhelyzetének megfelelően.

Az elmúlt évben 14 ügyben jártunk el. Az eljárások során 1 esetben az ügyészség részéről történt a kezdeményezés, a többi esetben a rendőrség részéről. Az eljárás során a távoltartás nem érintett kiskorút és gondnokoltat sem.

A másik nem hatósági ügyköre a gyámhivatalnak a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X.19.) Kormányrendelet, valamint a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I.30.) Kormányrendelet alapján annak vizsgálata, hogy a számlatartozással rendelkező ügyfelek között van-e otthonteremtési támogatással érintett személy, vagy nevelőszülő. A tavalyi évben 20 átnézendő lista érkezett. Ezekre a jelzésekre a Tigáz, és az ELMŰ Nyrt.- ÉMÁSZ Nyrt. felé a gyámhivatalnak válaszolnia kell, illetve, ha védendő fogyasztó szerepel a listán, velük szemben eljárási kötelezettsége van. Két esetben találtunk védendő fogyasztót és mindkét esetben - a szükséges eljárás kivül - a személyes segítséget is megadtuk számukra.

A gyámhivatal továbbra is, mint ahogy fennállása óta minden évben, szoros együttműködésben dolgozik gyermekvédelmi ügyekben a Nógrád Megyei Gyermekvédelmi Központtal és a Salgótarjáni Kistérség Többcélú Társulása Kistérségi Szociális és Gyermekvédelmi Szolgáltató Központtal.

V. A felügyeleti szervek által a gyámhatósági területen végzett ellenőrzések tapasztalatai

A Nógrád Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala 2011. évben teljes körű felügyeleti ellenőrzést végzett a gyámhivatalnál.

Az ellenőrzés részben iratbekérés, részben helyszíni ellenőrzés formájában valósult meg.

A teljes körű vizsgálat tárgyát képezte a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök

ellátásról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet 4-11.§-aiban felsorolt -városi gyámhivatali hatáskörbe tartozó – ügyiratok, intézkedések nyilvántartások jogszerűségének ellenőrzése, valamint a Gyvt. 140. §-ában, illetve a Gyer. 26. §-ának (2) bekezdésében és a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról szóló 235/1997. (XII.17.) Kormányrendeletben előírt gyámügyi nyilvántartások vezetésének ellenőrzése.

A vizsgálat a 2010. október 1-től 2011. október 4-ig terjedő időszakot ölelte fel.

A vizsgált időszakban az alábbi ügytípusokban keletkezett ügyiratokat ellenőrizték:

- a gyermekek védelme érdekében hozott döntések,
- a pénzügyi támogatásokkal kapcsolatos döntések
- a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében eljárási cselekmények, döntések,
- örökbefogadással kapcsolatos döntések
- per indítás, illetve kezdeményezés
- feljelentéstétel
- a szülői felügyeleti joggal, illetve a gyermektartásdíjjal kapcsolatos ügyek
- a gyámsággal és gondoksággal kapcsolatos ügyek
- vagyonkezeléssel kapcsolatos ügyek
- gyámügyi nyilvántartások ellenőrzése

Az ellenőrző hatóság a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatok felvétele, a képzelt apa megállapítása, a gyermek a szülő és más kapcsolattartásra jogosult személy kapcsolattartásáról hozott döntésekkel kapcsolatban tett észrevételt és felhívta a figyelmet a nyilvántartás vezetésének pontosítására abban a tekintetben, hogy a gondnokság alatt álló személyek nyilvántartásába fel kell venni azt a gondnokot, akit a cselekvőképességet nem érintő gondnoksági eljárásban jelölt ki a gyámhivatal.

A vizsgálat összegzése szerint a gyámügyi ügyintézés jó színvonalú, az előző bekezdésben foglalt kivételtől eltekintve törvényes és megalapozott, az iratok és nyilvántartások rendezettek, az ügyintézési határidőket betartották.

A gyámhivatal a felettes szerv által végzett vizsgálatokban minden esetben határidőre teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségeit.

A gyámhivatal munkatársai rendszeresen részt vesznek a Nógrád Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala által negyedévente szervezett szakmai értekezleteken, ahol konzultációra van lehetőség a helyes és egységes joggyakorlat kialakítása érdekében. A Nógrád Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalának munkatársaitól szakmai kérdésekben az értekezleten kívül is megkereséseink során minden esetben hasznos segítséget kaptunk. Szakmai továbbképzésekre az anyagi lehetőség szűkössége miatt nem volt módunk.

Salgótarján, 2012. április 3.

dr. Szaniszló Éva
gyámhivatal vezető